

SZENT ISTVÁN BAMBERGBEN.

Irta: *Hekler Antal.*

AJUBILEUMI évvel kapcsolatban nemcsak a német napisajtó, hanem a német tudomány is fokozott figyelemmel foglalkozik Szent István alakjával. Különös figyelmet érdemelnek dr. Hartig Ottó bambergi könyvtáros kutatásai (*Bamberger Blätter*, 1938. Nr. 6.), melynek eredményei nemcsak Szent István bambergi kapcsolatait tüntetik fel egészen új világításban, hanem azt is igazolják, hogy a bambergi Dóm nagyhirű lovasszobra a keresztény lovageszménynek ez az örökérvényű megfogalmazása, hosszú századok óta már mint Szent István magyar király ábrázolása él a bambergi nép köztudatában.

A néphit szerint Szent István leánykérőben megfordult Bambergben, amire a helyi legendák XIX. századi verses feldolgozása is utal. A *König Stephan auf der Freite* című legenda elmondja, hogy a leánynézőbe érkező király II. Henrik oldalán lóháton léptetett be a Dómba. (Andreas Haupt: *Bamberger Legenden und Sagen*, Bamberg, 1842. 141. o.) Szent István királyunk bambergi látogatása történetileg nem igazolható, csak annyi kétségtelen, hogy az 1007 november 11-én tartott frankfurti zsinaton, mely II. Henrik püspökségalapítását megerősítette és a Dóm 1012 május 6-án tartott fölszentelésén Asztrik püspökkel képviseltette magát. Ez alkalommal szentelte föl Asztrik a bambergi Dóm keleti kórusának kriptája előtt álló István első vértanu oltárát, aki Szent Istvánnak volt a névadó védőszentje.

Szent Istvánt fiával együtt már 1083-ban szentté avatták, II. Henrik kanonizálása ellenben csak 1146-ban következett be. Az ez alkalommal kiadott pápai bulla a császár érdemeinek felsorolása kapcsán a magyarság megtérítése körüli buzgólkodását is dicsérőleg emeli ki.

Szent István kultusza Bambergben a XII. század közepére nyúlik vissza. Az István-napi szertartásokra vonatkozó egyik *Graduale De Sancto Stephano* rege címen a következő hangjeggyel ellátott verset tartalmazza: *Alleluia. Sanctissime confessor Domini, Ungarorum pater et rex Stephane, intercede pro nostra omniumque salute.* (Alleluja, Isten legszentebb hitvallója, magyarok atyja és királya, István, könyörögj érettünk és mindnyájunk üdvéért.)

A fennmaradt szertartáskönyvek alapján kétségtelen, hogy 1333-tól kezdve Szent István napja (augusztus 20) Bamberg egyik legnagyobb ünnepe volt, amikor a harangok zúgása Bamberg egész népét és papságát, egészségeseket és betegeket, a pompázón feldíszített

Dómba szólította, hol pontosan előirt imák és énekek s templomi karok hirdették magasztalva Szent István tetteit és érdemeit. A harangzúgáson és éneken túl egyesek még a szent lova patáinak dobogását is hallani vélték s megilletődve tekintettek fel a lovasszoborra, melyben Szent Istvánt tisztelték. A lovasszobornak ez a Szent Istvánnal való egybekapcsolása a századok során változatlanul tovább élt. A Magyarországon is megfordult Fr. Ernst Brückmann Memorabilia Bambergensis (Epistola itineraria octava, Wolfenbüttel, 1729.) című művében Bamberg nevezetessége gyanánt Szent István lovasszobrát említi meg, mely a II. Henrik látogatására érkező királyt tüzes lován léptetve ábrázolja (statua Divum Stephanum Regem Hungariae fortem, equo animoso et alacri insidentem repraesentans, eo modo caesa, quo Rex gratia invisendi Heinricum Imperatorem Bambergensem ingressus).

A bambergi Dóm lovasszobra, bárha mindezek alapján kétségtelenül Szent István magyar király ábrázolásaként élt a köztudatban, arcképszerű hitelességre nem tarthat számot. Benne a középkori lovag-eszmény kapta meg legnagyobb és legtisztább plasztikai fogalmazását. A magyarság büszke lehet rá, hogy az 1230-as években keletkezett pompás lovasszobrot, mely a lovagvilág lelkének és egész korának szimbólumává nemesedett, hitelt érdemlőn első szent királyunk nevével láthatjuk el.

REGGEL ÖT ÓRA.

*Alszik a város. Rajta pihen még
a halott estnek ünnepi csendje, —
nyílik az ajtó s ébredő lelkem
lopva kilebben rajt, a ligetbe,*

*Mint csupaszgyermek, kúszik a Nap
az égnek ölén — (már reggel öt óra...)
angyali ajka szórja a csókját
rám, a még most is álmodozóra.*

*Tisztul a tó, — friss, kék vize fodros,
parti sekélyén fürdik az állat...
búsul a fűz, — ó, nézni mi fájó
vizbebukó, bús lombkoronákat!...*

*Reggel öt óra. Hingos a tájék, —
tarka madárraj rebben a fákról
s hallani olykor halkán, amint a
ligetek szárnyas ácsa kopácsol.*

*Mozdul a szellő. Véle a Hajnal
erre kerülő lelke: az illat...
engem a rózsák virágbabomló
ezer bimbaja csókra tanítgat.*

*Lehajolok — s a porból emelve
egy halott pillét ejtek a tóra...
viszi a víz — és kongat a szívem:
reggel öt óra... reggel öt óra...
Tamás Tihamér.*